

ساختار شکل دارویی سنتی حب

عبدالعلی محقق زاده^۱، آرمان زرگران*^{۲،۳}، سعید دانش آموز^۴

۱- گروه داروسازی سنتی، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

۲- دفتر مطالعات تاریخ پزشکی ایران، مجموعه فرهنگی آموزشی موزه دانشگاه، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

۳- گروه فارماسیوتیکس، دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

*: دستیار تخصصی داروسازی سنتی، تلفن تماس: ۰۷۱۱-۲۳۰۴۲۷۹ و ۰۹۱۲۲۰۶۰۸۸۱

پست الکترونیک: zargarana@sums.ac.ir

مقدمه: طب سنتی ایران، نتیجه قرن ها تلاش اندیشمندان ایرانی و اسلامی، گنجینه ای ارزشمند از علوم پزشکی است که مدت ها بستر و شاخص دانش پزشکی دنیا به شمار می رفته و امروز نیز می تواند روزنه ای به سوی درمان و پیشگیری از بیماری ها باشد. در این میان داروها و مواد درمانی از اهمیت ویژه ای برخوردارند و با شناخت و تطبیق آن ها با استانداردهای امروزی می توانند به بازار دارویی معرفی شوند. کتب قرابادین از جمله آثار به جای مانده از دانش داروسازی گذشتگان است که شامل شرح و نحوه ساخت اشکال دارویی می باشد و می توان از آن به عنوان فارماکوپه های سنتی ایران تعبیر نمود. یکی از اشکال دارویی سنتی، حب ها می باشند که در این پژوهش سعی بر آن است معرفی شوند.

روش کار: جمع آوری اطلاعات مورد نیاز برای ترسیم شکل دارویی سنتی حب با مطالعه انواع کتب قرابادین و پژوهش ها و کتاب های مرتبط صورت پذیرفت، در مرحله بعد ۵ نمونه از این حب ها جهت ارزیابی چگونگی و کیفیت ظاهری، از جمله حب های بدل، اختلاف، جرب، حب السعال و عرق النساء مطابق کتب قرابادین ساخته شدند

نتایج: با مطالعه منابع، تعاریف و دسته بندی حب ها مطابق متون کهن صورت پذیرفته و شرحی از روش ساخت ۳۰ حب ارائه شد. همچنین با شکل دارویی سنتی قرص قالبی که امروزه در داروسازی نوین استفاده می شود مقایسه گشت. در مورد ۵ شکل دارویی سنتی ساخته شده نیز در ارزیابی اولیه حب های عرق النساء، بدل و اختلاف از شکل و قوام ظاهری مناسب برخوردار بوده اما حب جرب به صورت متخلخل و با گوشه های نامنظم ساخته شد. حب السعال نیز که گونه ای از حب های زیر زبانی است به صورت خمیر در آمده و قوام مناسب را نیافت.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تعاریف ارائه شده و نمونه های ساخته شده، شکل دارویی سنتی حب از ساختار مشخص و پتانسیلی بالقوه جهت ورود به بازار دارویی کشور برخوردار بوده و بی شک با انجام آزمایشات کلینیکی و فارماسیوتیکی و انطباق با استانداردهای امروزی، می تواند از اشکال دارویی آینده بازار دارویی به شمار رود.

کلمات کلیدی: طب سنتی، قرابادین، حب